

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **De institutis coenobiorum**

**Cassianus, Johannes**

**[Basel], nach Sept. 1485**

Abbatis abraham collatio de mortificatione

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

## Capitula

**I**ncipiunt capitula collatiōis abbatis abraham de mortificatione. **Cap. i.**

**Q**uomodo abbati abrahæ p̄dixerimus cogitationū nostrarū archana.

**ii** Quō n̄ros senex patefecerit errores.

**iii** De qualitate locorū q̄ ab anachoretis expectari debeāt.

**iiii** Que a solitarijs opationū genera debeāt eligi.

**v** De enagatiōe corp̄is grauet magis q̄ releuet cordis anxietas.

**vi** Ad quā cōpatōnē monach⁹ cogitatiōes suas debeat custodire.

**vii** Interrogatio cur obesse nob̄ parentū vicinia putaret q̄ in egypto cōsistentib⁹ nō obesset.

**viii** R̄nsio quō nō oib⁹ pueniāt oīa.

**ix** Q̄hi possint parentū vicinā n̄ timere q̄ abbatis appollo mortificationē potuerint emulari.

**x** Interrogatio an oblit̄ monacho si a parētib⁹ sibi necessaria suggeratur.

**xi** R̄nsio qd̄ sanct⁹ Antoni⁹ super hoc p̄nūciauerit.

**xii** De utilitate opatiōis ⁊ ocij detrimento.

**xiii** Fabula de tonsoris mercede cōposita ad illusiones diaboli cognoscendas.

**xiiii** Interrogatio vnde nobis talium cogitationū error irrepserit.

**xv** R̄nsio de tripartito anime motu.

**xvi** Rationabilē aīe nostre partē fuisse corruptam.

**xvii** De infirmior̄ ps̄ aīe diabolicis tēptationib⁹ p̄ma succūbat.

**xviii** Interrogatio an vtili desiderio maior̄ silentij r̄traherem̄ ad patriam.

**xix** Responso de illusiōe diabolica q̄ vasti r̄ solitudinis requiem repromittat.

**xx** De vtili remissiō i aduētū frat̄.

**xxi** Quō euāgelistā iobes utilitatez

## Collatio XXIII

remissiōis ostēdisse dicatur.

**xii** Interrogatio q̄liter intelligendū sit qd̄ in euāgelio dī Jugu meum suauē est ⁊ on⁹ meū leuē.

**xiii** R̄nsio cū expositiōe sn̄ie.

**xiiii** Cur amarū iugū ⁊ graue onus dñi sentiatur.

**xv** Quid utilitatis conferat temptationum incurso.

**xvi** Quēadmodū perfecte abrenūciantibus cētuplū in hoc mundo repromittatur.

**E**xplicūnt capitula. Incipit Abbas abrahaz collatio de mortificatione. **Cap. i.**

**W**arta atz

vicesima ista collatio abbati abrahā christo sanē te p̄cūdic̄ oim̄ senioz̄ traditiōes atz̄ iustitias p̄cludēs q̄ v̄ris oīo n̄ib⁹ p̄sumata illoz̄ viginti quatuor senioz̄ q̄ in sc̄ta apocalipsi coronas suas agnofferre dicūt nūero mystice p̄gruēt̄ cunctarū p̄missionū n̄rarū deb̄it̄ nos credim⁹ liberādos. Si q̄ p̄ide gl̄ia hi viginti quatuor senes n̄ri ob iustitiationis sue meritū fuerit coronati illi q̄ p̄ salute mūdi imolat⁹ est agno s̄bic̄t̄ sūt capitib⁹ oblati.

Ipe ei ⁊ illā eximū sentū ⁊ nobis qualem cūq̄ sermonem quo tanta profunditas p̄meretur p̄pter honorem nois sui donare diḡt̄. Et necē ē vt ad auctore bonoz̄ oim̄ m̄er̄t̄ sui merita referant̄ cui b̄ipo debet̄ apl̄i q̄ maḡi soluit̄. Igitur ad hūc abrahā cogitationū n̄rarū ⁊ p̄pugnationē anxie p̄fessiōe detulimus q̄ ad repetendā p̄uinciaz̄ n̄ram atq̄ ad reuiscendos parētes q̄tidianis aīe estib⁹ yrgebamur. Hinc etenī nobis maxima desiderioz̄ nascēbat occasio qd̄ tanta religione atq̄ pietate parētes nostros p̄ditos recordabamur vt eis neq̄q̄ nostrū p̄positū p̄poneremus s̄ iugit̄ mente volūctēs q̄ p̄fectū magis ex illoz̄ essem⁹ assiduitate capti nulli q̄ nos corporaliū rerū sollicitū dīne nullis p̄spiciēdi victus distentionib⁹ occupādos illis aīa

## De mortificatione

tin oēm cū gaudio p̄bitionē nre necita-  
tis explentib. Insuper etiaz spe inanium  
gaudioz animū palcebamus. credētes  
fructū nos maximū p̄cepturos de p̄uer-  
one mltorū. q̄ velut nro essent ad viā sa-  
lutis exēplo ac monitis dirigēdi. tū p̄te-  
rea ipoz locorū situs in q̄b erat maiori-  
bus nostris auita possessio. ipaqz ameni-  
tas regionū iocūda ante oculos p̄geba-  
tur. q̄ grate z p̄grue solitudinis spacijs  
tenderet. ita vt nō solū delectare mona-  
chū possint secreta siluarū. s̄ etiā maxia  
victus p̄tere cōpēdia. Que oia p̄dicto  
seni. cū scdm fidem p̄scienre simpliciter  
p̄aderemus. nec iā impugnationū vim  
tolerare nos posse. nisi nob p̄ illi medici-  
nā dei gratia subuenisset. p̄fulis lachry-  
mis testaremur. tacit⁹ ille diuqz cūctat⁹.  
atqz ad extremū gūiter igemiscēs ita ait.

### Quō nostros tener patefecerit errores.

#### Lap. ij.

**A** Ec dū vos deliderijs renūciat.  
semūdanis. nec mortificasse cō-  
cupiscētias. p̄stinas cogitatio-  
nū v̄rariū prodit infirmitas. Nam sicut  
desidiā cordis v̄ri. desideriorū vrōz p̄-  
uagatio. p̄testat. hāc p̄grinatōez ac pa-  
rentū absentia. quā mente poti⁹ suscipe-  
re debuis. carne tm̄ modo sustinet. Se-  
pulta enī hęc oia. ac d̄ cordib⁹ v̄ris emul-  
sa penit⁹ iam fuissent. si vel rōem ip̄i ab-  
renūciatōis. vel p̄ncipalē solitudinis cau-  
sam in q̄ cōsistim⁹ cepissetis. Iōqz vos  
illa ocij egritudine sentio laborare. q̄ in  
p̄uerb̄ijs ita notat. In desiderijs est oīs  
ociosus. Et iterū. Desideria occidunt pi-  
grū. Nā et nobis poterāt hęc q̄ cōmemo-  
ratis carnaliū cōmodoꝝ nō deē cōpē-  
dia. si credidissimus ea nro cōuenire p̄-  
posito. aut talē ex illis amenitatz volu-  
ptatib⁹ fructū nob iudicassim⁹ posse cō-  
ferri. quis iste ē q̄ de hoc locoꝝ squalore z  
corpis p̄tritiōe p̄q̄rit. Nec lum⁹ ita pa-  
retū solatio desituti. vt desint q̄ de suis  
substātij sustentare nos gau deant. nisi  
nob illa snia saluatoris occurrēs. q̄cqd  
ad fotū b⁹ p̄inz carnis excluderz. q̄ d̄r. q̄  
nō reliq̄rit sine oderit patrē z matrē z fi-

lios z fratres. nō p̄t me⁹ eē discipul⁹. Si  
parētū q̄z essem⁹ p̄sidio desituti. certe  
vel potētū mūdi istū obseq̄a deesse n̄ pos-  
sent. q̄ p̄mptissima largitate necitatib⁹  
nris cū omī ḡuarū actiōe subministrare  
gauderēt. q̄z m̄nificētia sustentati. paran-  
di vict⁹ sollicitudine careremus. nisi nos  
vehemēt illa. p̄phetica maledictō deterre-  
ret. nā maledict⁹ in q̄t hō. q̄ ponit sp̄z su-  
am in hōie. et nolite p̄fidere in p̄ncipib⁹.

**D**omin⁹ etiā cellulas saltē nras super  
nili fluminis aluē collocātes. aquā h̄re  
p̄ foab⁹. ne eā a q̄ttuoꝝ milib⁹ passuum  
nris cogere. deterre ceruicib⁹. nisi nos  
ad toleratiā labori. istū indefessos btūs  
ap̄ls reddēs. h̄ iugit aīaret eloq̄o. Anus  
q̄sqz inq̄ens. p̄p̄iā mercedē accipiet. fm  
suū laborē. Nec ignorā eē n̄ illa i regio-  
nib⁹ nris amena secreta. i q̄b pomoz co-  
pia et hortoz grā. v̄l v̄bertas. necitatē vi-  
ct⁹ n̄stri mīmo labore corpis expediret.  
nisi in p̄ngēdam nob illam exp̄bationē  
q̄ ad illū i euāḡ directa ē d̄nitate vererem⁹.  
q̄ recepisti solationē tuam i vita tua.

**S**z despectis illis oib⁹. z cū vniūsa mun-  
di h⁹ voluptate p̄tēpt. bis tm̄ squalori-  
bz delectam⁹. vniūsisqz delitijs horrendā  
solitudinis istū p̄ferim⁹ vastitatez. neqz  
huic arenarū amaritudini q̄ta suis vbe-  
res glebe diuitias cōpam⁹. nō tp̄alia hu-  
ius corpis lucra. s̄ eterna sp̄s emolumē-  
ta sectātes. Parū est enī renūciasse mo-  
nachū semel. id ē. in p̄mordio p̄uerisōis  
sue p̄tēpisse p̄nta. nisi eis q̄tidie renūci-  
are p̄stiterit. Alqz in finē nāqz hui⁹ vite  
illud nob dicēdū est. cū p̄beta. et diē ho-  
minis nō desideravi tu scis. An z d̄ns i  
euāgelio. Si q̄s vult inq̄t post me veni-  
re. abneget semetip̄m. et tollat crucē suāz  
q̄tidie et sequat me. **De qualitate  
locorū q̄ ab anachoretis exp̄ti**

**L**ideri debet. **Lap. iij.**  
co ei q̄ de interioris hōis purita-  
te p̄uigilē sollicitudinē gerit.  
exp̄tēda sunt loca. que mentem eius nul-  
la ad culture distentionem v̄bertatis  
sue fecunditate sollicitē. nec de cellule fixa  
atqz immobili statiōe. p̄turbēt. atqz ad ali-

## Collatio XXIII Abbatis Abrahamā

quod subdinale opus perire compellat et ita  
velut in aptum effusis cogitationibus omnem  
mentis directionem ac subtilissimum certe il-  
lius destinationis intuitum per diuisa disper-  
gat. Quia a nemine profusus quous sollicito ac  
vigilanti vel cauere poterit vel videri nisi  
quod animi sui atque corpus iugiter intra pari-  
etum septa conclusit. ut ita quis velut pisca-  
tor egregius victum sibi applica arte percipi-  
ens in tranquillissimi cordis sui pseudo-  
agmina cogitationum nata in interitum atque  
imobilis capteret et tanquam de pinnis sco-  
pulo curiose profunda spectans quis ad se  
homo trahere debeat salutari. Quis vero tam  
quod malos ac noxios pisces negligat ac re-  
fuerit. sagaci discretione diiudicet.

**De a solitarijs opationum ge-  
nera debeat eligi. Cap. iij.**

**H**abac ergo unusquisque custo-  
dia iugiter perseverans efficaciter il-  
lus implebit quod per abachuc propheta  
tam satis evidenter exprimit. **S**uper custodiam  
meam stabo. ut ascendam super petram et specula-  
torum videam quod loquitur in me et quod respon-  
deam ad arguentem me. **N**on quod laboris ac  
difficultatis sit experimet illo quod in illa  
calami sine purfionis heremo commo-  
ratur manifestissime comprobatur. **N**am cum  
longiore solitudinis intervallo ab unius  
urbibus et habitaculis hominum quod heremus  
scythiarum dividatur. septem siquidem vel octo  
milionibus vastissime solitudinis desti-  
penetrantes vix ad cellularum suarum secreta  
perueniunt. tamen quod illic agriculture dediti. clau-  
stris minime cohibentur. cum ad hec squali-  
da in quibus degimus. vel ad illa scythionica  
venerit loca. tantis cogitationum elibus. tanta  
animi anxietate vexatur. ut quasi rudes  
et quod solitudinis exercitia ne leuiter quod ali-  
quod pertigerit. commoratione celle et quiete silen-  
tia tolerare non possint. atque ex eis statim ex-  
cussis. tanquam exites et nouicij prurulentur.  
**N**on enim sedare interiori hominis motum et cog-  
itationum suarum tempestatibus obuiare. in-  
gi sollicitudine ac perseveranti intentione di-  
dicerunt. quod subdinale quod cotidie operibus desu-  
dantes. tota die sub aerea inanitate. non  
solum corpore verum etiam mente percolant. et cogi-

tationes suas cum mobilitate corporea passim  
in aperta diffundunt. **E**t idcirco nec mul-  
tiuola animi sui sentiunt vanitatem. nec ei-  
lubricos possunt coercere discursus. nec  
pertritione spiritus feretes. intolerabiles sibi  
ipsam silentij sui effluam in iugitate. ac labori-  
osis ruris operibus idesset vincuntur ocio.  
et quietis sue diurnitate lassant.

**De euagatione corporis grauetur  
magis quam releuetur cordis anxi-  
etas. Cap. v.**

**N**ec mirum si in cella quis residens  
quod intra artificiosum claustrum cog-  
itationibus congregat. anxietatum  
multitudine suffocet. quod de carceribus ha-  
bitaculi cum homine. prurientes. continuo velut  
equus effrenus in diuisa percolat. **S**ed cum ad  
pennis de suis velut stabulis euagetur. ca-  
pit statim aliquid vel breue vel triste solati-  
um cum homo corpore ad cellam. propria remeate rur-  
sus quasi ad sedem suam cuncta cogitationum ca-  
terua recurrerit. grauioribus excitat stimu-  
los ipsa inueterate licentia persequendo. **N**am  
ergo quod nec dum possunt vel nouum volunta-  
tum suarum instigationibus reluctari. cum acci-  
dia peccati insolitum vehementer impugnat. in  
tra cellam fuerit anxietati. si pergrediendi sepe  
libertate sibi remissa districtiois lege co-  
cesserit. acriorum aduersus se pestem sicut  
tamen remedio suscitabit. sicut gelidissime  
aquam haustu vim infernari febrium quodam ressi-  
guere posse se credunt. cum vti quis accedi ex  
ignem illum potest potest quod sedari. siquidem mo-  
metanea illa releuatione multo grauior com-  
sequetur afflictio. **A**d quam copati-  
one monachus cogitationes su-  
as debeat custodire. Cap. vi.

**N**am obreita monachi omnis in-  
tentio in unum spiritus est defigenda. cum  
ctarum quod cogitationum eius omni ac-  
circum in idipsum. id est ad memoriā dei  
strenuere uocandi. velut si quis absidis ca-  
meram volens in sublime concludere. subtilissi-  
mi illius centri lineam iugiter circūducit.  
ac firmo certissima norma omnem rotundi-  
tatis parilitatem. et structe colligat disci-  
plinam. **Q**ui vero eam absque ullius medie-  
tatis examine persummare. quous summa

## De mortificatione

artis aut ingenij presumptioe temptauerit impossibile est vt equitate circūit illius sine errore custodiat aut q̄tū vere rotunditatis pulchritudini errādo subtraherit solo deprehendat aspectu nisi ad illū indicē vitatis sp̄ recurrēs atq; a<sup>o</sup> arbitrio iteriore opis sui ambitū exteriorēq; castigās tā excellē altitudinē mol<sup>o</sup> vni<sup>o</sup> p̄tū lege peludat Ita etiā mēs n̄ra nisi solā dñi charitatē velut centrū imobilitē fixū p̄ vniūsa opm molitionūq; n̄rā rū momēta circūagēs pbabili vt ita dixerī circūo charitatis oīm cogitationū vel aptauerit vel repulerit q̄litate neq; q̄l structurā illā edificij spiritalis cui<sup>o</sup> paulus est architect<sup>o</sup> pbabili arte moliet n̄rā pulchritudinē dom<sup>o</sup> illi<sup>o</sup> possidebit quā btis dauid ī corde suo cupiēs exhibere dñe inq̄t dilexi decore domus tue ⁊ locū habitatiōis glie tue s̄ indecorā in corde suo atq; indignā spiritali sctō domū cōtinuoq; lapsurā imprudēter attollit nō glorificandus btis cohabitatoris hospitiō s̄ ruina p̄structiōis suę lugu buā op̄ p̄mendus.

**Interrogatio cur obessenobis parerū vicinia putaretur q̄ ī egipto cōsultēbus nō obellet.**

Lap. vii.

**O**ermanus. Satis vtili ac necessario p̄cipit instituto s̄ operū genus qd̄ intra cellā exerceri pōt. Et ei nō solū exēplo beatitudinis vltre aplicarū virtutū imitatiōe s̄ date v̄rūctiā experiētiē n̄re testimonio cōmoditas hui<sup>o</sup> rei nob̄ septē cōpta est. S̄ parerū vicinia quā n̄ vos minimū respiciet cur tantope a nobis debeat vitari nō satis claret. Cū enī vos in oīm p̄fectionis via irrep̄hsibiliter incedētes nō solū ī p̄p̄rijs r̄sistere regiōib; s̄ n̄ lōge a vicul<sup>o</sup> suis quosdā recessisse cernamus cur id qd̄ vob̄ noxiū nō est nob̄ putet adūsū.

**Responso quō nō omnibus cōueniant omnia.** Et Lap. vii.

**Abraham.** Nōnūq; mala ex bonis reb; sumi videmus exē

pla. Nam si eadem quis agere non edē affectu atq; p̄posito aut dissimili virtute p̄sūpserit p̄fecto exinde laqueū deceptiōis ⁊ mortis incurrit vñ alijs eterne vite fruct<sup>o</sup> acq̄rit. Qd̄ ille q; manus fortis puer bellicosissimo illi giganti in certamine cōpatus haud dubie ptuliss; si virilib; atq; fortissimis saulis armis fuisset indut<sup>o</sup> ⁊ q̄b; etas robustior innūerabiles catinas hostium p̄stransisset. hec indubitatā p̄mēno puero potuerūt inferre perniciō nisi prudēti discretiōe p̄grua adolecētiē suę armorū genera delegiss; et aduersus hostē teterrinū nō lorica et clypeo q̄b; ceteros videbat instructos s; illi q̄b; ipse dimicare poterat tel fuisset armat<sup>o</sup>. Quāobrē ī m̄surā viriū suarū p̄uēt vñ quēq; n̄m diligētius an̄ p̄sare atq; ad ei<sup>o</sup> modulū arripe quā libuerit disciplinā q; q̄uis oēs vtilēs sint tū apte cūcū cūcte eē n̄ p̄nt. Qd̄ enī q; bōa est anathoresis vniūsa eā p̄gruā cōprobat<sup>o</sup>. A mltis eī n̄ solū ifructuosa s̄ p̄niciofa s̄rit. Nec q; institutiō nē cenobiorū vel curā fratrū lectām atq; laudabilē merito p̄fitemur idcirco ab vniūsis eaz expectandā esse censē. Ita q; xenodocij vberim<sup>o</sup> fructus est s̄ ab oib; expecti sine patienō p̄t detrimēto. Proinde p̄mū regionis v̄re atq; hui<sup>o</sup> in se pensanda sūt istituta. deinde vires boīm ingi v̄ virtutū vel vicioz assiduitate collecte d̄iūsa ī uicē lance trutināde fieri etenī p̄t vt qd̄ alteri<sup>o</sup> genti boi arduū atq; īpossibile ē s̄ alijs ī sita p̄suetudo qd̄ ammō x̄terit in natam sic natiōes qd̄a ingēti plagarū diūsitate diūctē magnā vim frigoris vel ardore sol absq; v̄llo corpis p̄ferūt tegumēto q̄ vtiq; alij illā celi inclemētiā nō exp̄ti q̄stinis robori fuerint sustēta re n̄ p̄nt. Ita etiā vos q̄ sūmo aī ⁊ corpis nisu in hac regiōe d̄ntaxat q̄si natura patrie vestre in multis impugnare conamini diligenter expendite vtrum in illis torpedinis vt fama ē regiōib; et velut frigore nimie ifidelitatē obstrictis hanc vt ita dixerī nuditatē sustētare possius.

1. 102. 102. 102.

## Collatio XXIII Abbatis Abraham

Postis enim ista propositi fortitudine naturaliter quodammodo ididit sancte conuersionis antiquitas quorum si constantia atque virtuti pares esse vos cernitis. viciniam parentum fratrumque vestrorum similiter fugere non debetis.

**Q**ui possint parentum viciniam non timere quod abbas apollo mortificatione poterint emulari.

**Cap. ix.**

**E**x vero ad certum districtiois examinem vestrum virum quantitatem metis non congrua estimatio possitis. cuiusmodi vobis senis. id est. abbas apollo factum breuiter indicabo. ut si vos intimi vestri cordis examinem huius proposito atque virtuti haud inferiores esse censuerit. absque iactura. profectus vestri professionisque periculo. patrie in habitatione ac parentum viciniam presumatis. certi quod districtio huius militatis huius. quam vobis in hac puincia non solum voluntas sed etiam necessitas peregrinationis extorquet. propter quantitas affectus aut locorum oblectatio non possit euincere. Ad hunc igitur quem praediximus senes. cum germanus suus in tenebris nocte venisset. implorans ut de monasterio suo paulisper egressus. ad euellendum bouem quem cenoplaustrum eminus inherere flebiliter querebat. et esset auxilio. quod cum solus nequeque posset eruere abbas apollo pertinaciter obsecrans. cur ait iunioris fratrem nostrum. quem praeterieris. propter quod me habueras non rogasti. Cumque ille cum morte olim sepulti fratris oblitus. et ex nimia pertinencia ac solitudinis iugitate velut in potestate meam existimans respondisset. quem admodum poteram. de sepulchro enim qui ante annos quindecim obiit. inuocare. abbas apollo. ignoras quod ait me quod annos viginti huic mundo fuisse defunctum. nullaque iam posse de huius celle sepulchro. quod ad praesens vite pertineat statum. tibi conferre solatia. quem in tantum christum ab intentione mortificationis arrepte. vel modicum ad extrahendum tempus tuum non patitur relaxari. ut ne breuissimi quidem momenti inducias pro patris indulserit sepultura. quod multo

uti quod celerius. honestius. religiosius fuerat exhibenda. Remamini itaque quod nunc archana pectoris vestri proinde detegere conuenite. antequam tale etiam vos iuxta parentes vestros districtio mentis iugiter retentare possitis. Cumque vos in hac animi mortificatione consimiles eidem senseritis. tamen tamen scitote parentum fratrumque viciniam. vobis quoque similis noxia non futura. ut scilicet eis quibus in proximo praesentibus. velut mortuos vos esse credatis. ita ut nec illos vestris foueri solatis. nec vos illorum sinatis obsequijs relaxari.

**I**nterrogatio an obsequium a hostibus a parentibus sibi necessaria suggeratur.

**Cap. x.**

**O**ermanus. Super hoc plane iam nullum ambiguitati locum vltimus reliquisti. Certi etenim sumus tam praesens huius habitus vilitatem quam quotidiana haec nudipedalia in illorum vicinia nullatenus exercere nos posse. sed ne labore quod dem illic sibi ea quae sunt ad victum necessaria. praeferimus. sic etiam ipsam quidam aquam cernicibus nostris ex tribus milibus exhibere compellimur. nec nostra enim nec illorum verecundia. haec nos coram illis agere omnino patitur. Sane quid proposito nostro obicit. si illis subministrantibus vniuersa. nos sollicitudine paradisi victus penitus absoluti. lectioni tantum orationi operam dederimus. ut isto quoniam distrahimur labore solati. spiritualibus tantum studiis interioribus excubemus.

**R**esponsio quid sanctus antonius super hoc pronunciauerit.

**Cap. xi.**

**A**braham. Non meum contra hoc vobis. sed beati antonii sententiam. praefera. quod ille ita cuiusdam fratris. hoc quod dicitis tempore torpescitis. segnicitem confutauit. ut etiam nodum vestri propositi abscideret. Nam cum ad praedictum virum quoddam ut dixi veniens. anachoreticam disciplinam minime diceret admirandam. maioris pronuncias esse virtutis. si ea quod perfectionis sunt inter homines quispiam quod in heremio positus exerceret. beatus antonius ubi

## De mortificatione

nam ipse consisteret pcontatur. Cumq; ille se iuxta parietes suos habitare dixisset. et eorum prebitioe ab omni cura et sollicitudine diurni operis absoluto. lectioni tantum et orationi. absq; ulla distentione spiritus indefinenter gloriaretur. insisteretur. sum beatus Antonius. Dic inquit fili. vtrum in leorum damnis vel aduersis casibus contristeris. pariq; etiam modo super eorum prosperitate cogauderas. Ille vtriusq; rei se participem esse confessus est. Cui senex. Poneris te inquit etiam in futuro seculo eorum sorte censendum. cum quibus in hac vita in lucri detrimeti vel consortio. vel gaudio vel merore concuteris. Nec hac contentus sententia beatus antonius. maiorem in super eam pui disputationis ingressus est. hec inquit ens puerfatio atq; hic tepidissimus status. non habet solo quod dixi te feruit detrimeto. licet id nunc ipse non sentias. dicis quodammodo secundum illam puerbioy parabolam. feruit me habet non dolui. et deluserunt me. ego autem nesciui. vel illud quod dicitur in prophetia. et comederunt alieni robur eius. et ipse nesciuit. quod scilicet diebus singulis mentem tuam pro casu varietate mutates indefinenter ad terrena demergit. verum etiam quod fructu manuum tuarum. et iusta laboris proprii mercede defraudant. non permittentes te horum prebitioe suffultum. secundum beati apostoli regulam. quotidianum tibi victum tuis manibus preparare. quem ille vltima epistolorum ecclesie principibus precepta promulgans. se etiam scitis euangelice predicationis studiis occupatum. non solum sibi. verum etiam his qui erant erga ministerium suum necessariis obsequiis prepediti. prebuisse se memorat dicens. Ipsi scitis quoniam ea que mihi opus erant. et his que mecum sunt. ministrauerunt manus iste. Quod tamen vult se fecisse. per forma nostre vtilitatis ostenderet. alibi ait. Non ociosi sumus inter vos. neque gratis panem ab aliquo manducauimus. sed in labore et fatigatione nocte et die operantes. ne quem vestrum quia remus. non quia non habuerimus potestatem. sed vult nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos.

### De vtilitate operationis et oculi detrimeto. Cap. xij.

**Q**uideo cum etiam nobis parentum presidia non deessent. tamen hanc cunctis operibus pretulimus nuditatem. et quotidiana corporis alimenta nostris maluimus sudoribus prepare. quam securam parentum prebitioe fulciri. laboriosissime huic penurie illam quam predicis ociosis scripturarum meditatione. atque infructuosa lectionis instantia postponetes. quam proculdubio libentissime sectaremur. si habere vtilius vel exemplis suis apostolica tradidisset auctoritas. vel instituta seniorum salubriter prefinissent. Noueris autem te etiam ex hoc non leuius quam illo quo supra diximus affici detrimeto. quia cum sis sani corporis ac robusti. stipe sustentaris aliena. que iuste solis est debilibus attributa. Nam vtrique omnino hominum genus absque illo tantum genere monachorum. quod secundum preceptum apostoli quotidianis manuum suarum laboribus viuunt. agape alienae operationis expectat. Unde non solum eos qui semetipsos. vel parentum facultatibus. vel famulorum laboribus. vel fundorum suorum fructibus sustentari gloriantur. sed ipsos etiam reges mundi huius. agape certum est sustentari. Hoc tenet quod maiorum nostrorum diffinitio habet. quicquid ad necessitates quotidiani victus insumitur. quod opere manuum nostrarum effectum partem non fuerit ad agape referri debere sanxerunt. secundum apostolum qui ociosis penitus interdicens opem largitatis alienae. qui inquit non operatur nec manducet. His beatus Antonius aduersus quemdam vltus habitus. etiam nos magisteri sui informauit exemplo. vult parentum perniciosissima blandimenta. et omnium qui victus necessaria subministrant agape. insuper etiam omnem habitatiois gratiam deuitemus. squalentesque naturali amaritudine arenas. et perustas salsa inundatione regiones. nullique ob id ipsum hominum iuri dominoque subiectas. cunctis mundi huius operibus preponamus. vult non solum

Agape t. agape labor  
alienae delicto carere. et omnino  
quod t. et agape t. et  
moderata q. fit. dicitur. et  
dicitur de functione

## Collatio XXIII abbatis abraham

frequentias hominū obtentu inuie solitudinis declinemus. Et etiā nequa quā nos ad qualiscūq; culture distentionē vberē soli natura sollicitet. per quā mens ab illa principali obseruatione cordis distraeta. spiritualibus studijs redderet effeta.

### **F**abula de tonsoris mercede cōposita ad illusiones diaboli cognoscendas. **Cap. xij.**

**N**am quōd alios quōs saluare vos posse confiditis. et spe maior. luctri ad reuiscendam patriā festinatis. audite etiā super hoc quādam abbatis macharij fabulā. iocūdissime atq; aptissime figuratā. quā et ille cui dā similibus desiderijs estuati. medicinā opportunissime narrationis ingessit. Erat in quādam ciuitate quadam peritissimus tonsor. quō denarijs ternis vnūquemq; detōdens. tenuē vilemque mercedem sui operis acq;rendo. ex hac eadem quātitate necessaria victus quotidie compabat. centūque denarios expleta omni corporis cura. marisupio suo diebus singulis inferebat. Sed cū indelinēter hūc conderet questus. audivit in quadā longe posita ciuitate singulorū solidorum singulos homines tonsori prebere mercedem. Quo ille comperito. quōd diu ero inquit hac mendicitate contentus. vt trium denariorū stipem cū labore conq;ram. cum possim illo pergens īgenti solidorū questu diuitias cōgregare. Itaque sumēs artis sue ptinus instrumenta. expensis in sumptu omnibus quibus hic multo tpe collecta seruauat. ad urbem illaz questuosissimā cū summo labore peruenit. Ubi cum ea qua ingressus est die finē id quōd cōpererat ab vnoquoque mercedem sui opis recepisset ad vespērā se videns grandem solidorū numerum conquisisse ad macellum letus intēdit escas refectiōi sue necessarias cōceptur. Quas cum cepisset magno solidorum precio cōparare. expensis in periguo victu vnūquis quos acquirerat solidis. ne vnūquēdem denarij intulit lucrum. Cumque ita singulis diebus acquisitionē suā vidisset

insumi. vt nō solum nihil redigere. sed vix ipam quotidiane substantie necessitatez posset explere. apud semetipm recogitās. reuertar inquit ad ciuitatē meā. illumque repetā tenuissimū questum. ex quo mihi expleta omni corporis cura. quōd ad sustentationē senectutis accresceret. quotidiana exuberantia conferebatur. Quōd quāuis parū videretur et tenue. nō medio crē tamē summā ingi pariebat augmento. Questuosior quippe mihi fuit ille nūmorū quā iste solidorū imaginarius questus. ex quo nō solum nihil exberat quōd recondam. sed etiam vix ipa quotidiani victus necessitas sustinetur. Et idcirco rectius nobis ē hūc solitudinis huius tenuissimū fructum indirupta ingitate sectari. quē nulle seculares cure. nulle mundane distēctiones. nulla cenodoxie ac vanitatis arrodāt. elatio. nulle sollicitudines diurne necessitatis iminuat. Melior est enim modicum in isto super diuitias peccatorum multas. quā affectare lucra illa maiora. que etiā si parata fuerit questuosissima conuersione multo. necessitate tamen mundane conuersatiōis. et quōtidianis distentionū diminutionibus absumentur. Melior namque est finē suam salomonis. pugillus vnus cum reque. quā duo pugilli cum labore et presumptione spiritus. Quibus illusionibus atque dispendijs omnes admodum infirmos necesse est implicari. qui cum etiā de sua salute sint dubij. ipsique adhuc magisterio atque institutione egeant aliena. ad conuertendos alios et regendos. diabolicis illusionibus instigantur. quique etiā si potuerint lucrū aliquid ex quo. undam conuersione cōquirere. īpatientia sua atque inconditis moribus quicquid acquirerint profligabunt. Illud namque eis quōd Aggeus propheta describit eueniet. Et qui mercedes congregat. misit eas in sacculum pertusum. Vere enim lucra sua in pertusum sacculum condit. qui quicquid per aliorū conuersionē videt acquirere. intēperantia cordis sui et quōtidiana



## De mortificatione

animi distentione dispergit. Itaque fiet ut dum ulteriora lucra per aliorum creditum stititionem parare se posse etiam sua correctione prouentur. Sunt enim qui se dicitur ferunt nihil habentes et sunt qui se humiliant in multis diuitijs et melior est vir in ignobilitate seruens sibi quam qui dignitate sibi acquirit et indiget pane.

### Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepserit

Lap. xiiii.

**S** Ermanus. Satis congrue nobis his compassionibus disputatio tua illusionum nostrarum manifestauit errores. quorum causas et curationes similiter optamus agnoscere et vnde acciderit nobis ista deceptio pariter cupimus edoceri. Nulli etenim dubium est neminem admodum posse remedia malis valitudinibus adhibere nisi eum qui ipsas morborum origines ante predictum

### Responsio de tripartito anime motu.

Lap. xv.

**A** Brabam. Omnium viciorum vnde fons atque principium est secundum qualitatem vero partis illius et ut ita dixerim membri quod in anima fuerit viciatum diuersa vocabula passionum corruptionisque sortitur. Quod nonnunquam etiam morborum corporalium probatur exemplo quorum cum vna sit causa in diuersa tamen egritudinum genera pro qualitate membrorum que fuerint occupata distinguuntur. Etenim cum arcem corporis id est caput vis noxi humoris obsederit cephalalgie procreat passionem cum vero aures oculos se peruaserit in othagicum siue ophthalmicum vertitur morbum cumque se ad articulos quosque et ad manus summa transfuderit articulari atque chiragrica dicitur valitudo cum autem ad pedum ima deflexerit podagra mutato nomine nuncupatur totque vocabulis vna atque eadem noxi humoris origo distinguitur quot membrorum ceperit portiones. Eodem modo de visibilibus ad invisibilia transeuntes anime nostre partibus atque ut ita

dixerim membrorum vim cuiusque vici inesse credamus. Quam cum sapientissimi quique tripartite diffiniunt esse virtutis necesse est ut aut logicon id est ratioabile aut thyancon id est irascibile aut epithymeticon id est concupiscibile eius aliquo corrumperetur incursum. Cum ergo aliquem ex his affectibus vis noxi obsederit passiois pro illius corruptione etiam vicio nomen imponitur. Nam si rationabilem et partem viciorum pestis infecerit cenodoxie elationis inuidie superbie presumptionis contentionis hereseos vicia procreabit. Si irascibilem vulnerauerit sensum furorem impatientiam tristitiam accidiam pusillanimitatem crudelitatem parturiet. Si concupiscibile vulnerauerit portione castitatem fornicationem phylargyriam auariciam et desideria noxia terrenaque generabit.

### Rationabilem anime nostre partem fuisse corruptam.

Lap. xvi.

**R** Idcirco si fonte vici huius et originem vultis agnoscere rationabilem mentis vestre atque anime portione noueritis esse corruptam ex qua vel presumptionum vel cenodoxie solent vicia pullulare. Proinde hoc primum anime vobis ut ita dixerim membrum recte discretionis iudicio et humilitatis virtute curandum est quod viciato dum non solum ad perfectionis iam peruenisse fastigia sed etiam docere alios posse vos creditis et ad eruditionem ceterorum sufficientes atque idoneos indicatis per elationem cenodoxie quam patefecit vestra confessio per uagationum vanitate raptamini quas amputare deinceps absque difficultate poterit si vere discretionis ut dixi humilitate fundati quam laboriosum quamque difficile sit unicuique nostrum saluare animam suam mentis vestre contritione discutatis et intimo cordis affectu non modo longe vos ab illa docendi presumptione submotos verum etiam adhuc erigere doctoris agnoscatis auxilio.

### Quis firmior pars anime diabo

v 2

## Collatio XXIII abbatis abraham

licis temptationibus p̄ia succumbat. **Cap. xvij.**

**A**bbibete ergo huic membro v̄l parti anime v̄re. quā specialit̄ diximus vulneratā. vere humilitatis medelam. quę q̄m ceteris aīę x̄tutibus in vobis. quantū apparet. infirmior est. necesse est vt diabolice infestatiōi prima succūbat. Quē admodū ei īgruētibus q̄busda; iniurijs. q̄ v̄l ex accidētī labore. vel de aeris corruptione gignuntur. fieri etiā in corporibus hūanis solet. vt illa que fuerint infirmiora. casib; istis prima consentiāt atq; succūbant. cūq; peculiaris in eis morbus infederit. reliquas quoq; partes corporis eadem peste tatefaciat. ita ⁊ animā vniuscuiusq; nostrū flante quodāmodo pestilētī balitu viciozū. illa maxime passione necesse est attemptari. in qua tenerior atq; infirmior eius portio. validis inimici nōtam fortiter resistit impulsibus. et ex illis periculum captiuitatis incurrere. in quibus faciliorem proditiōi aditum reserat. incauta custodia. Sic namq; balaam populum dei posse decipi. certa ratione collegit. dans consiliū vt ex illa parte q̄ i firmari nouerat filios israel. p̄niciosi eis laquei tenderentur. nō dubitans eos oblatā copia seminarū. fornicatiōis ruina protinus collapsuros. quia concupiscibiles anime eorum partes sciebat esse corruptas. Ita ergo vnūquemq; nostrum nequitię spirituales versuta malignitate pertemptant. illis precipue affectib; aīę insidiosos laqueos prestuentes. q̄bus eam senserint egrotare. vt verbi gratia cum viderint rationabiles anime nostre partes esse viciatas. illo nos ordine decipere moliantur. quo achab regem ab illis syris deceptum scriptura cōmemorat. q̄ dixerūt. Scimus q̄m reges israel miseris cordes sunt. ponam? ita q; saccos ī lūbis n̄is. et faniclos ī capitib; n̄is. ⁊ egrediamur ad regē israel et dicem?. Seru? tu? benadab dicē. viuificet aīa mea. Quib; ille n̄ vera pietate sed vana misericōdie lau-

de. si adhuc in q̄t viuit frater me? est. Et hoc exemplo etiam nos rationabilis illi? partis errore deceptos. ide incurrere offensam dei faciāt. vnde persecutores mercedem ac recepturos nos pietatis p̄mia credebamus. similiq; nobis etiam in crepatione dicatur. Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua. erit anima tua pro anima eius. ⁊ populus tuus pro populo eius. Sive cū immundus spiritus dicit. Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnīū p̄phetarū eius. per rationabilem proculdubio affectum quē le talibus aptum nozat insidijs laqueum deceptionis ac mortis intēdens. Sic etiam herodem per irascibilem anime portionez. ad illam tantozum insontū necē callidissimus hostis impedit. eo q; istam p̄pensius in eo nozate esse viciatam. Qd etiā de dño nostro idem spiritus opinatus. cum his eum tribus anime affectib; temptasset. in quibus omne hominūz genus nouerat captiuari. nihil tamen tam versutis profecit insidijs. Nam concupiscibilem mentis eius aggressus est partem dicens. dic vt lapides isti panes fiant. irascibilem cū euz ad expectendū presentis seculi potestatem et regna mundi huius instigare conatus ē. rationabilem euz ait. si filius dei es. mitte te deorsum. In quibus idcirco nihil eius profecit. insulio. quia nihil scdm coniecturā suam. quā falsa opinatione conceperat. reperit in eo esse viciatum. Unde etiam nulla pars anime eius. inimici insidijs attemptata consensit. Ecce enī inquit v̄it p̄nceps mundi huius. et in me inueniet nihil.

**Interrogatio anytili desiderio maioris illeū retraheremur ad patriam. Cap. xvij.**

**Q**ermanus. Inter cetera illusionum errorumq; nostrorū genera. quę nos ad desiderū patrię n̄re. sicut beatitudo tua sollerti mentis perspexit intuitu. vana spiritualiū cōmodoz pollicitatione flāmauerāt. etiā

## De mortificatione.

hec vel maxima existit causa. q̄ interdū a fratribus frequētati. in gi secreto ac diu turno silentio. fm̄ desiderio nostrum ne qua q̄ possumus inherere. Per q̄d necesse est cursum atq̄ mensurā quotidiana continentie quā per castigationes corporis indurptam perpetuo cupimus retentare. nōnullis fratribus superuenientibus intercidi. Quod sine dubio nullatenus in nostra prouincia credimus euenturum. in qua aut nullum aut ceterarissimū professionis huius virum inuenire possibile est.

### Responsio de illusione diabolica q̄ vastioris solitudinis requiem repromittat. Cap. xix.

**H**abita. Irrationabilis atq̄ inconsiderate districtio. imo poti⁹ summi teporū iudiciū est. nequa q̄ ab hominibus frequentari. Qui eni in hac quā arripuit via nimis tardis passibus graditur. ac fm̄ anteriorem hominem cōuertitur. equum est vt ad eum nō dicam sanctorū. s̄ ne hominū q̄dem vllus adueniat. Nos autē si vera atq̄ perfecta dñi nostri dilectioe flagramus. et deum q̄ vtiq̄ caritas est pleno sp̄s fernore sectamini. ad quelibet loca inaccessibleia fugerit. necesse est ea ab hominibus frequētari. q̄to q̄ vos p̄iores deo amoris diuini ardor effecerit. tanto ad vos maior sanctorum fratrum confluet multitudo. Non enim potest fm̄ sententia dñi. ciuitas abscondi supra montē posita. quia diligentes me inquit dominus glorificabo. et qui me contemnunt erit ignobiles. Verū nō nosse debetis hanc esse subtilissimā diaboli calliditatē. hanc occultissimā foneā. in quā miserabiles et incautos q̄sq̄ precipitat. vt duzeis maiora pmittit. necia quidiā fruct⁹ emolūta subripiat. abstruosiores sc̄z et vastiores solitudines expeti debere psuadēs. easq̄ velut miris amenitatibus cōsitas in eorum corde pingens. ignota etiā quedam et que penitus nō sunt loca. velut cognita ac preparata. nostreq̄ potestati iā de-

ditā. et absq̄ vlla difficultate possidentia confingit. Homines quoq̄ regiois illius tractabiles. et ad viam salutis seq̄ces esse mentitur. vt dum illic vberiores fructus anime pollicetur. presentia lucra fraudulenter auertat. Nam cū vnusquisq̄ hac vana spe a seniorū salutarī contubernio separatus. atq̄ omnib⁹ q̄ sibi met frustra in suo corde depixerat fuerit destitutus. velut de profundissimo sopore consurgens. nihil ex his que somnauerat expergefactus inueniet. Itaq̄ cū diabolus maioribus vite huius necessitatibus et inextricabilibus laqueis irritum ne respirare quidem ad hec que sibi ipse promiserat aliquando permittet. eumq̄ nō iam illis quas ante vitauerat rarioribus ac spiritalibus fratrum visitationibus. sed quotidianis secularium incurSIONibus obligatus. ne ad mediocrem quidem anæthorescos quietē ac disciplinā vnq̄ redire patietur.

### De vtilis sit remissio in aduētū fratrum. Cap. xx.

**I**ta quoq̄ remissionis atq̄ humanitatis intercapedo gratissima. q̄ nōnunq̄ pro aduētū fratrum interuenire consuevit. licet molesta nobis ac fugienda videatur. tamē q̄ sit vtilis ac salubris tā corpori q̄ spiritui nostro paucis patēter attendite. Sepe accidit nō dicam nonicijs et infirmis. s̄ etiam experientissimis atq̄ perfectis. vt nisi mentis eorum directio atq̄ censura. quibusdam mollita fuerit vicissitudinū laxamentis. aut in tepore spiritus. aut certe in perniciosam corporis valitudinem collabatur. Et idcirco a prudentibus atq̄ perfectis. cū intercesserit etiā fratrum crebra visitatio nō solum toleranda patienter. s̄ etiā gratāter est amplectēda. pmuz q̄ puocat nos auidi⁹ sp̄ solitudinis desiderare secreta. nam quōdammodo cursū n̄m dñi interpolare credit. infatigabile iugemq̄ conseruat. q̄ si nullo interdum obice tardaretur. vsq̄ ad fines p̄tendere indefessa pertinacitā. nō posset. deinde

## Collatio XXIII Abbatis Abraham

quod necessitatem reficiendi corporis seculi cum fructu humanitatis indulget. maiora nobis conferet lucra. cum iocundissimo corporis laxamento. quae illa sunt quae per abstinentie fatigationem fuerant acquirenda. Super qua re aptissimam comparationem antiqua narratione vulgarata breuiter indicabo.

**Quo evangelista iohannes utilitatem remissionis ostendisse dicitur.** **Lap. xxi.**

**F**ertur beatissimus evangelista iohannes cum per dicem manibus molliter remulceret. quendam ad se habitu venatorio venientem subito conspexisse. Qui miratus quod vir tante opinionis ac fame ad tam parua et humilia se oblectamenta submitteret. tu nees inquit ille iohannes. cuius fama insignis atque celeberrima. me quoque summo desiderio tue agnitionis illexit. Cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis. Cui beatus iohannes. Quid est quod manu tua gestas. At ille. Arcus inquit. Et cur ait non eum tensum ubique spiritus circumfers. Cui ille respondit. Non oportet. ne inungi curuamine rigoris fortitudo laxata mollescat atque depereat. et cum oportuerit ut fortiora in aliquam feram spicula dirigant. rigore per nimietatem continue intensiois amisso. violentior ictus non possit emitti. Nec nostri inquit beatus iohannes animi te offendet o iuuenis tam parua et breuisque laxatio. que nisi remissione quadam rigore intentionis suae interdum releuet ac relaxet. irremisso rigore letescens. At uti spiritus cum necessitas postulat obsecrare non poterit.

**Interrogatio qualiter intelligendum sit quod in euangelio dicitur Jugum meum suauis et onus meum leue est.** **Lap. xxij.**

**O**ermanus. Quonia nobis illusionum cunctarum remedia contulisti. et diabolice quibus

quaticbamur insidie. per doctrinam tuam domino donante detecte sunt. hoc quoque nobis similiter precamur edisseri. quod in euangelio dicitur. Jugum meum suauis et onus meum leue est. Satis est propheticè illi sententiae videtur aduersam. quae dicitur. Propter verba labiorum tuorum. ego custodiu vias duras. Quippe cum etiam apostolus dicat. omnes qui volunt pie viuere in christo. persecutionem patientur. Quicquid autem durum et persecutio omnibus est refertum. nec leue potest esse nec suauis.

**Responsio cum expositione sententiae.** **Lap. xxij.**

**A**braham. Verissimam dominum ac saluatoris nostri esse sententiam experientie ipsius facili probabimus documeto. si perfectionis viam legitime. et secundum voluntatem christi fuerimus aggressi. et mortificantes omnia desideria nostra ac voluntates noxias absidentes. non solum nihil residere nobis remanendi huius substantia sinerimus. per quam utique cum libitum fuerit vastandi nos ac dilacerandi potestatem inimicus inueniet. sed etiam nostri ipsius non esse nos dominos sentierimus. illud apostolicum cum in veritate complentes. Quia autem iam non ego uiuit in me christus. Quid enim graue poterit esse. quid durum ei. quod iugum christi tota mente suscepit. quod uera humilitate fundatus semperque ad dominum respiciens. passiones. in omnibus que sibi fuerint irrogate letatur iniurijs dicens. propter quod complaceo mihi in infirmitatibus. in contumelijs. in necessitatibus. in persecutionibus. in angustijs pro christo. cum enim infirmus. tunc fortior sum et potens. Quo inquam familiaris rei cruciabitur damno. qui perfecta nuditate gloriosus. uoluntarie pro christo offerens. uniuersas huius mundi respuit facultates. omnesque eius concupiscentias generaliter arbitratur ut stercore. ut christum lucrifaciat. euangelici illius pro-

m. 11 r

## De mortificatione.

cepti meditatione continua. cunctorum dispendiorum estus despiciens et excludens. quid enim prodest homini si unum mundum lucretur. anime vero super detrimentum patiat. aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Super cuius rei privatione tristabitur. qui omnia que ab alijs auferri possunt sua non esse cognoscit. illud inuicta virtute proclamans. nihil intulimus in hanc mundum. haud dubium quia nec auferre quid possumus. Cuius autem inopie necessitate eius superabitur fortitudo. qui peram in via. es in zona. vestes in tempora habere non novit. sicut cum apostolo gloria tur in ieiunijs multis. in fame et siti. in frigore et nuditate. Quis labor. quod ve tam arduum senioris preceptum. tranquillitatem pectoris eius poterit perturbare. quod nullam habens propriam voluntatem omnibus que sibi fuerint impata. non solum patienter sed etiam gratanter occurrat. non sicut saluatoris exemplo non querit suam. sed patris facere voluntatem. dicens et ipse ad patrem suum. veruntamen non sicut ego volo sed sicut tu. Quibus etiam iniurijs. qua persecutione terrebatur. immo quod ei non etiam iocundum potest esse supplicium. quod in omnibus plagis cum apostolis semper exultans. optat ut dignus habeatur pro nomine christi contumelia pati.

**C**ur amarum iugum et graue onus domini sentiatur. *Lap. xxiiij.*

**T**antum nobis contrarium iugum christi non leue nec suauiter videatur. contumacie nostre est iustum ascribendum. quod diffidentia atque incredulitate deiecti. contra illius imperium. imo consilium. quod ait. si vis perfectus esse. vende vende siue dimitte omnia tua. et veni sequere me. inepta peruersitate pugnamus. terrenarum scilicet facultatum materijs retentis. quarum cum nexibus animi nostrum diabolus teneat illigatum. quid superest nisi ut cum voluerit nos a spiritalibus gau-

dijs separe. earundem imminutione ac partium mellificet. id est versutis fraudibus elaborans. ut cum iugum illius suauitas et oneris leuitas. viciose concupiscentie prauitate nobis fuerit aggranata. ipsius facultatis atque substantie. quam nobis pro requie ac solatio referamus. viculis irretitos. secularium curarum flagris semper excruciet. ex nobismetipsis quo dilacerem scilicet pes. Funiculis namque peccatorum suis unusquisque constringitur. audies per prophetam. Ecce omnes vos accendentes ignem. accincti flammis. ambulatis in lumine ignis vestri. et in flammis quas succendistis. Per hec siquidem ut salomon testis est. unusquisque per que peccauerit et punietur. Ipse et nobis tormento sunt quibus vitimur voluptates. et oblectamenta huius carnis atque deliciae carnificum vice in suum retorquetur auctorem. quia necesse est etiam qui facultatibus pristinis opibusque suffultus est. nec integram humilitatem cordis nec mortificationem plenam noxiarum suscipere voluntatum. His autem virtutum patrocinantibus instrumentis. omnes vite presentis angustie et cuncta que inimicus potest inferre dispendia. non modo patientissime. verumetiam iocundissime sustinentur. quibus rursus exultantibus elatio tam perniciose succrescit. ut etiam leuissima contumelia mortiferis impatientie ictibus vulneremur. dicaturque nobis per Hieremiam prophetam. Et nunc quod tibi vis in via egypti. ut bibas aquam turbidam. Et nunc quid vis tibi cum via assirorum. ut bibas aquam flumis. Arguet te malicia tua. et ausilio tuo increpabit te. Scito et vide quod malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum. et non esse timorem mei apud te dicit dominus. Quod ergo iugum dominici mirifica suauitas amara videtur et sentitur. quid est nisi quia eam auersionis nostre amaritudo corrumpit. Quod diuini oneris tam iocunda leuitas ingravescit. quod est nisi quia eum a quo sustinebamur presumptioe contumeliam. quippe cum euidens

## Collatio XXIII Abbatis Abrahamā

Idipm scriptura testetur dicens. Nam si ambularent semitas rectas. inuenissent utiq; semitas iusticie leues. Nos inquam nō esse manifestū ē. q̄ semitas dñi rectas ac leues. prauis durisq; desideriorū exasperamus. cantib; q̄ viam regiam apostolicā ac pphetias silicibus cōmunitā. sanctorūq; oim atq; ipius dñi vestigijs cōplanatā. amentissime deserentes. de uia queq; ac dumosa sectamur. 7 presentū oblectaminū illecebris obsecati. p obscuros impeditosq; viciorū sentib; calles. laceratis cruribus. et dirupta illa nuptiali veste reptamus. non modo acutissimis vepriū aculeis pfigendi. setiā am virulentorum serpentū vel scorpio num illic latitantū ictibus vulnerandi. Tribuli enī et laquei in vijs prauis. qui aut timet dñm abstinebit ab eis. De talibus 7 alibi dñs p pphetā. oblitus est mei inquit populus meus. frustra libātes et impingentes in vijs suis. in semitis seculi. vt ambularent per eas in itinere non trito. **U**ie enī fm sententiā salomonis nihil operantiū strate sunt spinis. fortium vero trite sunt. et ita ab itinere regio deuiantes. ad illam metropolim ciuitatez. vbi noster cursus in declinabiliter semp debet esse directus. nō poterūt peruenire. **Q**uod etiā ecclesiastes significāter expressit. labor inquiens stultorū affliget eos. qui nō cognouerūt ire ī ciuitatē illā scz hierusalē celestem q̄ est mater oim nrm.

### Quid utilitatis conferat temptationum incurio. Cap. xv.

**Q**uilibet autē in veritate hūc mundo renūciās. sup se tulerit iugum christi. et didicerit ab eo quotidianis iniuriarū exercitijs eruditus. quia mitis est 7 humilis corde. in cūctis temptationibus manebit sp̄ immobilis. omniaq; illi cooperabūtur in bonū. Verba enī dei fm abdiām. pphetam bona sūt cū eo q̄ recte gdit. Et iterū. Quia recte vie dñi 7 iustū iccedūt ī eis. p̄uaricatoroz x̄o corruēt ī eis. Maiora igit nob p colluctationē tēpationū laudis cōtu-

lit premia. benigna erga nos gratia saluatoris q̄ si omnē a nobis necessitatem certaminis abstulisset. Etenī sublimiorū prestantiorisq; virtutis est persecutionibus erūnisq; vallatū. manere sp̄ immobilē. et aduersum se sciuentib; cūctis. certū de presidio dei atq; intrepidum pdu rare. humanisq; incurlib; velut armis iuicte virtutis accinctū. gloriosissime de impatentia triumphare. et acq̄rere qd̄ ammodo de infirmitate virtutē q; x̄tus in infirmitate perficit. **E**cce enī dedi te. q̄t dñs in columnā ferreā. et in murum ereū super omnē terrā. regib; iuda. pncipibus 7 sacerdotibus eius. et oim populo terre. et bellabunt aduersum te. 7 nō pualebunt. quia ego tecū sum vt erua 7 te dicit dñs. **E**rgo fm verā dñi traditōez. via regia suavis ac leuis est. licet dura 7 aspera sentiat. **P**ie enī ac fideliter seruietes cum tulerint iugū dñi super se. et didicerint ab eo q̄a mitis ē et humil corde. iam qd̄ ammodo terrenarū passionū deponētes sarcinā. nō labores sed requiem aīab; suis dño prestante reperient. sicut per hieremiā. pphetam ipse testatus ē dicens. state sup vias 7 videte. 7 interrogate de semitis antiquis. q̄ sit via bona 7 ambulate in ea. et inuenietis refrigeriū animabus vestris. sicut namq; eis continuo praua in directūz. 7 aspera in vias planas. et gustantes videbunt. qm̄ am suavis est dominus. audiētesq; christum in euangelio proclamantem. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego reficiā vos. depositis p̄deribus viciorum. ea que sequuntur intelligēt. quia iugū meum suave est. et onus meum leue. **H**abet ergo refrigeriū via domini si fm legem ipsius teneatur. **S**nos sumus qui dolores nobis atq; tormenta. turbulētis dissentionibus pcuramus. dum malum? vias seculi huius prauas atq; peruersas. etiam cum summo discrimine ac difficultate sectari. **C**ū x̄o h̄ modo ḡue nob ac durūz iugū dñi fecerimus. blasfemo iam sp̄. vel de

## De mortificatione.

ipſius iugi vel de christi q̄ illud ipſoni  
duricia atq; aſperitate cauſamur. ſm il  
lud. Inſipientia viri corrupit vias  
eius. Deum autem cauſatur corde ſuo.  
Et ſm aggeū p̄p̄etā. cum dixerim⁹. qz  
via dñi nō dirigit. cōgrue reſpondetur  
nobis a domino. Nunquid via mea  
nō dirigit. Nonne magis vie vſe ſunt  
prauae. Et reuera ſi cōpare volueris ſplē  
dentē virginittatis florē et ſuaue olentē  
caſtimonie puritatē tetrīs ac fetidis libi  
dinum volutabris. quietem ſecurita  
temq; monachoꝝ. periculis ⁊ erumnis  
quib; mūdi huius homines implicant.  
paupertatis noſtre req̄em. edacib; diuitū  
trificijs ac peruiſibus curis. quibus  
nō abſq; ſummo vite periculo dieb; ac  
noctib; cōſumūt. ſuauiſſimū iugū chri  
ſti onuſq; leuiſſimū facillē cōprobabis.

**Q**uēadmodum perfecte abre  
nūciatibus centuplum in hoc  
mundo reſmittatur. Cap. xxvi.

**P**roinde etiā illa retributio pre  
miorū. qua p̄fecte renūciatib;  
in hac vita centuplum dñs re  
promiſit dicens. et oīs q̄ reliquerit do  
mū vel fratres aut ſozores aut patrē aut  
matrē aut vxorem aut filios aut agros  
p̄pter nomē meū. centuplū accipiet ī pre  
ſenti. et vitā eternā poſſidebit. recte atq;  
veriffime eodem ſenſu abſq; vlla fidei p̄  
turbatione ſuſcipit. Multi enī occaſio  
nē huius ſentētie nacti craſſo intellectu  
hec in illo mille annoꝝ tpe carnaliē ſan  
ctis reſtituenda confirmāt. cū vtiq; illd  
ſeculū qd poſt reſurrectionē futurum di  
cūt. p̄ns intelligi nō poſſe fateātur. Mul  
to ergo credibilius mltoq; maniſteſtus  
eſt cū q̄ aliqd ſeculariū vel affectuū vel  
bonozū chriſto ſuadēte p̄tempſerit. a fra  
tribus atq; conſortib; p̄poſiti ſui qui ei  
ſpiritali glutino colligātur. cētuplo gra  
tiorē etiā in hac vita recipere charitatē.  
Hāc liquidē quā iter parētes ac filios  
atq; germanos. coniuges vel p̄p̄quos.  
ſine locieta ſcopule ſeu ſanguinitatē ne  
ceſſitudo cōiungit. ſatis breuē eſſe p̄tat

ac fragile. Deniq; etiā hōi ac p̄ij cū ado  
luerint filij. a parentū domib; nōnūq;  
ac ſubſtantijs excludunt. cōmunio qz  
conſortij cōiugalis interdum etiā hone  
ſta cauſa interueniente diuellitur. fratꝝ  
dirimit charitatem contentioſa diuiſio  
Monachi ſoli perpetue p̄iunctionis reti  
nēt vnitatē atq; indiſcrete poſſidēt vni  
uerſa. qui omnia ſua eſſe que fratꝝ. omnia  
fratrum credunt eſſe que ſua ſunt. Si er  
go iſtis diebus quibus carnalis copula  
latur affectio. dilectōis noſtre gratia cō  
ferat. p̄fecto centuplo hec dulcior atq;  
ſublimior eſt. Recipiet ſane etiā de con  
tinētia coniugali maior centuplo ſuaui  
tas. ab illa q̄ eis inuicem p̄ commixtionē  
ſexuū p̄tebatur. Pro leticia quoq; il  
la quā in vnius agri ac domus poſſeſſio  
ne quis habuit. centuplo maiore diuiti  
arum gaudio perfructur. qui in adopti  
onē tranſiens filioꝝ dei. vniuerſa q̄ eter  
ni ſunt patris vt propria poſſidebit. ⁊ af  
fectu atq; virtute ad imitationē veri illi  
ūs filij proclamabit. omnia q̄ habet pa  
ter mea ſunt. nec iam cū vlla penali diſtē  
tiōis ac ſollicitudinis cura. ſed ſecurus  
ac letus velut ī proprijs vbiq; ſuccedit.  
audiēs quotidie ſibi met ab apoſtolo p̄  
dicari. omnia enī veſtra ſunt. ſiue mūd⁹.  
ſiue preſentia. ſiue futura. ⁊ a ſalomone  
fidelis. viri totus mundus diuitiarum  
eſt. Habes ergo iſtam centupli retribu  
tionē. in magnitudine meriti. et ī diſcre  
tione tam incomparabilis qualitatis ex  
preſſam. Neq; enim ſi pro eris aut ferri  
aut vilioris cuiuſq; metalli certo ponde  
re. tantundem ponderis. ſed auri qui ſpi  
am reddidiſſet. non etiā amplius qz cen  
tuplum reſtituiſſe videretur. ita cuꝝ pro  
contemptu voluptatum atq; affectuꝝ  
terrenozum. ſpiritale gaudium et precio  
ſiſſime charitatis iocunditas repenſat.  
etiā ſi ipſe ſit numerus. centuplo tamē  
hec maior atq; preclarior eſt. Et vt hoc  
euidētius crebra repetitione reddatur.  
vxorē antea in paſſiōe fragilis deſiderij  
poſſidebā. hanc eandem in bonozē ſanc

## Collatio XXIII Abbatis Abrahā

tificatiōis et x̄i christi dilectiōe possideo  
**U**na est mulier. sed cētuplūm creuit me-  
ritū charitatis. Si autē 7 p̄ ire 7 furoris  
perturbatiōe iugē animi lenitatē. p̄ solli-  
citudinis ac dissentatiōis angore. securita-  
tis quietem. p̄ infructuosa seculi huius pe-  
naliq; tristitia. salutaris tristitie fructū.  
p̄ vanitate leticie t̄p̄alis. gaudij spirital̄  
appenderis. v̄t̄tatē retributiones in ho-  
rum affectū cōmutatione cētuplā pui-  
debis. **E**t si vniuscuiusq; vicij breui ac  
lubrice voluptati contrariarū virtutū  
merita cōferatur. centuplū esse meliora  
multiplicata iocūditas approbabit. **C**ē-  
tenarius enī numerus de sinistra trāsser-  
tur in dexterā. et licet eandem in sup̄ta-  
tione digitorū figurā tenere videatur. ni-  
miū tamē quantitatē magnitudine sup̄-  
crescit. **F**iet enī vt qui bedi formā gerere  
videbam̄ i leua. ouis meritū trāssati cō-  
sequamur ad dexterā. **Q**uē ad quāntita-  
tes earū rerū quas p̄ cōtemptū mū diali-  
um cōmodorū nobis in hoc seculo chri-  
stus restituit trāssam. precipue fm̄ euā-  
gelium marci ita dicentis. **N**emo est qui  
reliq̄t domū aut fratres. aut sorores. aut  
matrē. aut filios. aut agros. p̄p̄ me 7 p̄p̄  
euāgelij. q̄ n̄ accipiet centies tantū nūc  
in t̄p̄e hoc domos. fratres 7 sorores. 7 ma-  
tres 7 filios 7 agros cū persecutionibus  
et in seculo futuro vitā eternā. **C**ētuplā  
namq; fratrum parentū v̄t̄tatē recipiet quāti-  
tatē. quisquis patris vniū vel matris  
seu filij. p̄ christi noīe charitate cōtēpta.  
in omnij q̄ christo deseruiūt dilectionē  
sincerissimā transit. p̄ vno scz tot inueni-  
ens patres fratresq; feruentiore ac pre-  
stantiore sibi affectiōe deuinctos. **M**ul-  
tiplicata etiā domorū atq; agrorū posses-  
sione ditabit. quisq; vna domo p̄ chri-  
sti dilectione reiecta. innumera monaste-  
riorū habitacula tāq; pp̄ia possidebit.  
in quacūq; orbis pte velut in sue domo  
iure succedēs. **Q**uomodo enī nō centu-  
plū. 7 si dñi nostri snie sup̄adici aliqd  
fas est. plusq; centuplūm recipit. q̄ decē  
vel viginti suorū ministeria infida 7 co-

acticia derelinquēs. tot ingenorū ac no-  
biliū spontaneo fulcī obsequio. **Q**uō ita  
esse etiā v̄ris experimētis probare potu-  
it. q̄ singulis patrib; matrib; ac do-  
mibus derelictis. q̄libet mūdi partē sue  
ritis ingressi. patres matres fratresq; in-  
numeros. domos q; 7 agros seruosq;  
fidelissimos. absq; v̄llo sollicitudinis la-  
tore cōquiriūt. qui vos vt pp̄ios dños  
summis suscipiūt amplectuntur fouent  
veneratur officijs. **S**ed hoc in q̄s sancti  
ministerio merito ac fiducialit̄ p̄f̄netur.  
qui prius in fuitatē fraternitatis semet-  
ip̄os suaq; oīa volūtaria deuotione s̄-  
diderint. **R**ecipiēt enī fm̄ sniam domini  
libere. id qd̄ ip̄i alijs depēdēt. **Q**uisq;  
autē h̄ hūilitate sincera p̄fortib; suis an-  
te non retulerit. quō deferri sibi ab alijs  
patiēter admittit. cū grauari se eorū obse-  
q̄ijs itelligat potē. q̄ foueri. q̄ accipere ma-  
nult frat̄ q̄ deferre famulatū. **H**ec tñ  
oīa n̄ cū fmissa securitate. n̄ cū inerti ob-  
lectatione p̄cipiet. s̄ fm̄ x̄bū dñi cū p̄se-  
cutionibus. id est. cum pressuris seculi  
huius. ac summis angorib; passionū. qz  
sicut ille sapientissimus p̄testatur. q̄ sua-  
uis 7 sine dolore est. in egestate erit. **R**e-  
gnū etenī celorū nō desiderēs. nō remissi. n̄  
delicati. nō teneri. s̄ violenti diripiunt.  
**Q**ui ḡbi violenti sunt. **N**empe illi qui  
nō alijs s̄ volūtatiū suis p̄claraz infe-  
rūt violentiā. q̄ direptiōe laudabili om̄i  
se p̄ntiū rerū voluptate fraudantes. vo-  
ce dñica egregij direptores. p̄nunciant.  
et per huiusmodi rapinā regnū celorū  
violenter inuadunt. **R**egnū enī celorum  
fm̄ sententiā domini vim patitur. et vi-  
olenti diripiunt illud. **I**sti profecto sunt  
laudabiles violenti. qui vim faciunt per-  
ditioni sue. **H**omo enī vt scriptum est i  
doloribus laborat sibi. et vim facit perdi-  
tioni sue. **P**erditio nostra est oblectatio  
vite p̄sentis. 7 vt expressius dicam. execu-  
tio desideriorū voluntatūmq; nostrarū.  
quas si quis ab aīa sua subtraxerit  
ac mortificauerit. gliosaz p̄fecto 7 vtilē  
p̄ditioni sue vim facē abnegās dumtaxat



## De mortificatione.

ei iocundissimas voluntates. quas per prophetam fimo diuinus frequenter incusat dicens. Quia in diebus ieiunij vñ inuenitur voluntas vestra. **Et iterum.** Si autem teris a sabbato pedem tuum. facere voluntatem tuam in die sancto meo. et glorificaueris eum. dñm non facis vias tuas. et non inuenitur voluntas tua. ut loquaris sermone. Cui etiam quanta beatitudo permittatur. confestim. propheta subiungit. tunc in quies delectaberis super dñm. et sustollam te super altitudinem terre. et cibabo te. hereditate iacob patris tui. os enim dñi locutus est. **Et idcirco dñs noster atque saluator.** ut nobis amputandam voluntatem nostram formam traderet. non veni inquit facere voluntatem meam. sed voluntatem eius qui misit me. **Et iterum.** Non sicut ego volo. sed sicut tu. Quam virtutem illi specialiter exercent. qui in cenobijs commorantes. seniorum reguntur imperio. qui nihil omnino arbitrio suo agunt. sed voluntas eorum ex voluntate pedit abbatis. Postremo ut iam disputationis huius sermo claudat. nonne obsecro etiam in hoc centupla gratiam euidentissime qui fideliter christo defuerunt consequuntur. dum pro nomine eius a summis principibus honorantur. ac licet ipsi humanam gloriam non requirant. venerabiles tamen etiam in persecutionum angustijs iudicibus cunctis ac potestatibus fuerunt. quorum vilitas etiam mediocribus forsitan despiciabilis esse potuisset. vel pro obscuritate natalium vel pro conditione humilium in seculari conversatione mansissent. Pro christi autem militia nemo status calumniam commouere. nemo obscuritatem generis audebit opponere. qui potius illis ipsis vilissimam conditionis opprobrijs quibus perfundi et detonestari ceteri solent christi famuli gloriosius nobilitantur. Quod euidenter in abbate iohanne. qui in illa heremo quae lyco oppido adiacet commorat. possumus approbare. Qui per obscuris maioribus natus. ita pro christi nomine uniuerso pene humano generi admirabilis factus est. ut eius ipsi quoque rerum principum dñi. qui mundi huius atque

imperij gubernacula retinentes. etiam potentibus cunctis regibusque terrori sunt. velut dñm venerentur. et oracula eius de tam longinquis regionibus expectantes. imperij sui apicem et statum salutis. bellorumque proventus illius orationibus meritisque committant. Tali beatus abraham de illusionis nostrae vel origine vel medicina disputatio dissertit. atque oculis quod ammodo nostris cogitationum quas diabolus auctor ingesserat propalauit insidias. nosque ad desiderium vere mortificationis accendit. quo etiam multos licet incompto haec omnia sermone digesta sint credimus inflammados. Quia licet summo patrum flagrantissimos sensus tepida eloquij nostri fauilla contexerit. plurimorum tamen algorem. qui remotis verborum cineribus viuacitatem latentium sensuum suscitare voluerint. calefaciendam putamus. Sed ad vos o sancti fratres. non utique hunc ignem quem dominus venit mittere in terram. et quem nihil minus ardere desiderat. ita spiritu presumptionis elatus emisi. ut quasi feruentissimum propositum vestrum caloris huius adiectione succenderet. sed ut vobis maior apud filios esset auctoritas. si id quod ipsi non mortuo verborum sono. sed viuo doctis exemplo. etiam summorum atque antiquissimorum patrum precepta confirmet. Superest ut me periculosissima hactenus tempestate iactatum. nunc ad tutissimum silentij portum spiritualis orationum vestrarum aura comitetur.

**Explicit collatio abbatis  
Abraham de mortificatione.**

**Explicunt viginti quattuor collationes sanctorum patrum conscripte ab iohanne heremita qui et Lassianus dicitur. Impresse Basilee Anno domini Mcccc. lxxv.**